

שמקורו בפיהטבעת של כישרון שירה מפוסק זה.

אלא שיומרתיו של אהרון שבתאי המשורר, אינן רק נגבול השירה הנפחיתת, אלא שביחד עם התנפחותו הדוקטורית, הוא מפרסם מזה חדשים אחדים, במוסף הסיפרות של דבר סידרה יומרנית תחת הכותרת היומרתית: קורס מזורז בשירה חדישה ובו דוגמות מתורגמות בקלישות של כל מיני משוררים צרפתיים, המזכירים, מוות או חרא, או תחת או שאר אזורים המשלבים את דמיונו היוצר של שבתאי. משורר, המלווה את נסיונות שירתו של שבתאי, מזה כמעט דור, הגיב לסידרה זו של קורס מזורז בשירה חדישה, ואמר: "השירה העברית בלעה מאת משוררים מסוגו של שבתאי, שלא נודעו כי באו לקרבה...".

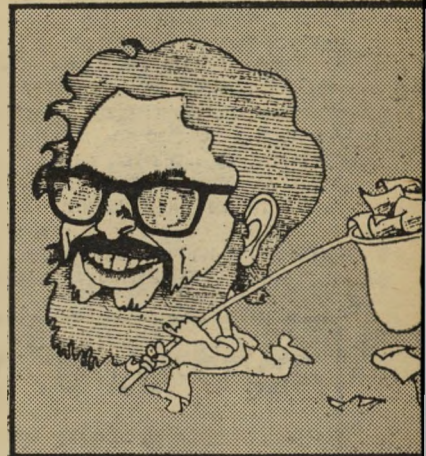
ייתכן שהמשורר רודוקטור יפרסם את היסודות ע"מנת לתת יתר-תוקף למגמת משיחית השקר של השבתאות בסיפרות השירה הישראלית. אבל איך אמר הי משורר: ולשבתאים לא תהא תיקוה.

פולקלור

שחור בעיניים

אם שבתאי אי פעם, שעלה בחלקי לחשוף ולגלות את כל הסיטום האפשריים בלשון העברית, הרי שבאו שני ספרים, שיד אחת מעורבת בהכנתו, והוכיחו לי, שעוד לא גיליתי את האיום והנורא ביותר. שני הי ספרים, האחד במכתובת אלבונית מהודרת, בשם ירוק בעיניים - הקיבוץ בעיני ההומור אסף וערך: רוביק רוזנטל * רוזנטל *.

מאת שהספר בעל היומרת העיונית

ראובן רוזנטל, נפחות נבובה.

הקיבוץ בעידן הספק נשאר כולו בסימן היומרות, הרי דווקא הקובץ ירוק בעיניים עוסק בליכונה קיבוץ בעידן הספק תוך שהוא עושה: שחור בעיניים.

רוביק/ראובן רוזנטל כותב בהקדמה לירוק בעיניים: "לטענה כי כספר זה כימיו להישגי התנועה הקיבוצית בניינו הארץ, בסיתוח חקלאות בקנה-מידה בינלאומי ו' תעשייה טכנולוגית מתוחכמת..." נזכרתי בתערוכה תעשיית הקיבוץ שנערכה ב' דיזנגוף-סנטר, בהג החנוכה, תערוכה ש' הציגה והזימה את אגדת הטכנולוגיה קנהר המידה הבינלאומי של התעשייה הקיבוצית. מדורי גיהינום רבים לו להומור הקיבוצי, שאותו קיבץ רוזנטל באלבום המהודר הזה. אחת ההברקות באלבום הוא שירו של עמיצור, מקיבוץ להב, תחת הכותרת 'סטלין מת הנפתח במילים: "רק אתמול עוד הדיקטטור התהלך בינינו / עוד אתמול פסקו דיקלמנו, היותו איננו /

* רוביק רוזנטל - ירוק בעיניים; הוצאת ספריית פועלים והוצאת הקיבוץ המאוחד; 311 עמודים (כריכת אלבום). ** ראובן (ו/או רוביק) רוזנטל - הקיבוץ בעידן הספק; הוצאת ספריית פועלים; 143 עמודים (כריכה רכה).

בחקף

מס' ההכנסה ו... קרן קמבודיה * יגאל תומרקין נגד

אדם ברוך * נשות האקרמיה * זוחלי ירושלים

שלא באה לכדי סיפוקה. אחד מהמשוררים העיר: יש בעולם הסיפרות מקום גם לקרופוליה... * המבקר/עיתונאי יורם ברונובסקי, המתקרא גם בשמיעה יוחנן רשת, ביקר בת מדורו במוסף לסיפרות בהארץ. כתביעת שהוא בעצמו עורך. את רשימתו סיכם, ברונובסקי/רשת במילים: "חזמתי את החוברת דפי יומן משעשעים של יורם ברונובסקי, בנוסח המוכר לקוראי תרבות וסיפרות * חיים נקר בלשן צעיר, שצער הלשון העברית לנגד עיניו, אינו שלם עם בחירתה של העיתונאית שולמית הראבן (אשתו של אלוף) לאקדמיה ללשון העברית, והוא הגיב על כך, ברשימה תחת הכותרת: האקדמיה ונשיה. בין השאר הוא כתב: "אין אסון בצירוף אשה לאקדמיה... לא אומר, שהגברת הראבן מלקני דיו היא, שעם עזת חורצי עט ולשון היא נמנית ושמת-דעתה לסיפרות העברית שיעורה בשיעור זנב לסאה. לא. עם זה לא שמעתי שהיא רוכבת בבאון בערבות סיפרותנו, לא שמעתי שהעלתה לפיד ברכה ואבוקת זהר להיכל הסיפרות, לא שמעתי שטיללה טללי רצון הזורחה שמש בגבורתו ונטעה נטיע נעמנים בפרדס הספרות; והלשון: כתבי נגיזה, כמה וכמה העשירו את לשוננו? לא מצאתי מעלות סג' גונה, מה הן. כוח יצירתה בלשון, לא ידעתי..." ועוד כנהה וכנהה. לסיום ממליץ נקר למנות את הגב' שושנה כהנא, לאישי את מקום האשה האקדמיה (הט, היא חברת המוכרות האקדמית של האקדמיה). והעילה: "נחשבת לכות עבודה מעולה (וגם נאה!)... אם החליטו חברי האקדמיה להשיב אשה בתוס ולגאות את ביתם ולהרחיב את דעתם ואם בזכויות נשים מדובר, ברי לי שיפות זכויות השושנה מזכויות השולמית..." * חווייה מאד לא-תיאטרונית. שהביאו תלמידי החוג לתיאטרון של אונ' בריסטט ירושלים, העניקה לחוג זה, את הכינוי הרווח במיסדרונות האוניברסיטה: "הפקולטה לזוחלים". העילה היתה ניסיון-נפל חווייתי, שבו העביר אחד ממרצי המחלקה לתיאטרון את תלמי דיו, בזחילה, על מידרכת רחוב בני-יהודה בירושלים * * *

את כותרת השנה הביא בדבר העיתונאי אהרן (אודי) כן-עייזר, ברשימתו על טיול הנערות המתות מאת נטי ריי-לינג, המוכרת לקורא העברי יותר כאנה זאגרב, שראה אור בסידרת תרמיל. הכותרת של בני-עייזר היתה: איפה הנערות כולן. הגיב על כותרת זו, עורך-רשימותי תל-אביבי: "בני-עייזר מוכן, למען השקט הנפשי, (שם ספר שלו) להקריב את טיול הנערות המתות..." * התמרמרות הסרת-תקדים שורת בין אמנים ישראלים רבים, כלפי אמרלי מסי-הכנסה. העילה: תמונת שהאמנים תרמו למען קרן למען רעבי קמבודיה הביאו את גובי המס, לתבוע מהאמנים שלם מסי-הכנסה על תרומותיהם. אין ספק, שבעתיד, יימנעו אמני-צמרת ישראלים רבים מלתרום את עבודותיהם למטרות אנושיות * כוכבת הקולנוע סופיה לורן זכתה בפאריס בפרס הצרפתי פרס מונטרסר המוענק על יצירה אוטוביוגרפית. לורן זכתה בפרס על סיפרה כוכב המזל המתאר את חייה מרוב-עוני בעיר הגמל האיטלקית נאפולי ועד למרומי התהילה * * * מאבק יגאל תומרקין נגד אדם ברוך, מת-חדש. העילה: שידור טלוויזיה שיערך בחודש הבא, שבמהלכו יראין ברוך את תומרקין. בתגובתי-נמע, פירסם תומרקין רשימה בשם ביקורת על שידור שעדיין לא שודר. בין השאר כתב תומרקין: "...הפכו האהבות להרצה לאררי ליפשיץ, אשר שימש לאדם ברוך כלי-רכב אל תוך עולם האמנות... אדם ברוך ייצר שפת ביקורת משלו, המתורגמת די בהצלחה מן הורי גון הניוירוקי העכשווי..." וכו'. אין ספק שתגובתו של אדם ברוך, למיתקפתו של תומרקין לא תאחר לבוא * * * רשימה שפירסם המורה שמועון זנדבנק (אגוז) תחת הכותרת מה צולו העולם במשחק החדש לזיכרה של המשוררת לאה גולדברג, עורך שחוק רב בעולם השירה התל-אביבי. בקפה פינת, ישבו כמה משוררים, כאשר אחד מהם סיפר על תוכנית-רדיו, שונה בסיפורו של זנדבנק מישהו אחד, שבה השתתף הפסיכיאטר ד"ר יהודה פריד, שקבע על-סמך קריאה בחישה אחד, כי המחבר (זנדבנק) סובל מאהבה סמויה ללאה גולדברג, מאהבה

מפענחים את הסופרים. בחוברת החדשה של הסיפרות * מצויים מאמרים ומחקרים המייצגים נאמנה שני השקפות אלה. כבר בתחיה מביאה החוקרת קריסטינה פלמורסקה רשימה לבעיית התיקולות בפרוזה של גוגול שבה נשמר המרחק, ומבוע הכבוד ליצירתו של גוגול, כמספר, תוך שהגברת פומורסקה מפענחת וממיינת במדור המתרגם תרגום ועיבוד מביא פרופסור ששון סומך, עבודה בשם תרגומי יצירות סיפרות לערבית במאה ה-19, שבמהלכה בוחן סומך, את האיות וההשפעה של תרגום יצירות סיפרות קלאסיות כרובינזון קרוזו לדניאל דפו לערבית. רשימה מרתקת אחרת בנושא התרגום היא רשימתו של גרעון טורי סיפרות מתורגמת - מטרט, נודמה ביצוע, שבה מביא המחבר הצעה, לקראת גישה מחקרית המעוגנת בטכסט המתורגם, ובוחן את ההבדל שבין 'תרגום ספרותי' ל'תרגום לא-סיפרותי' ובוחן שאלות יסוד בחקר התרגום הסיפרותי.

הקפדה על הליכה עם רוח הזמן, היא מאמרו של אימריין דנש, תחת הכותרת לקראת טיפולוגיה על עיבודי טכסטס סיפרותיים, גישה המציגה את מיכלול הי בעיות שעידן התיקשות האלקטרונית מביא לסיפרות, את בעיות העיבוד, תוך שמירת הערכים הסיפרותיים. דנש מביא זאת, בעזרת דיאגרמות, לעיבוד יצירות כגודת המכתש הרדום לווינגטון ארווינג. במדור סיפרות המקרא מביא יאיר הופמן את כתיבת החזרה בסיפור המקראי, רשימה שבמהלכה בוחן הופמן את האיכו תיות הסיפרותיות המצויות בכמה מסיפורי המקרא.

הסיפרות הינו כתביעת מיקצועי, ערוך באופן נקי למדי, תוך הקפדה על הצדדים הקליגרפיים. חלק מרשימותיו ארוכות בי-מקצת, אך החלק האחר מעניין מאד, ולעיתים אף מרתק, כמו רשימתה של הגב' צפסמא, או הרשימה על בעיית התיקולות בפרוזה של גוגול. מצער מאד, שהסיפרות הישראלית בת'ומננו אינה זוכה בייצוג מחקרי של ממש, ייצוג מחקרי, שהיה בכוחו לפענח בהחירות לקוראים את בעי יותיה, באותה המידה, שהביקורת והחוקר רים חושפים, סיפרותיות מתקופות קודמות אין חיסרו זה, פוגם כהוא זה באיכותו של הסיפרות ככתביעת מיקצועי.

* הסיפרות, כתביעת למדע הסיפרות; חוברת 28; אפריל 1979; העורך: פרופ' איתמר אבן-זוהר; הוצאת אוניברסיטת תל-אביב (כריכה רכה).

את מסות הגותו של רוזנטל, הוא מעטר בכותרות, כמו: קילקסיויות בעידן של אינדוידואליזם; פומביות בעידן של אמי לנזיות; סמאטיות בעידן רנאמי; חיי אמנה בעידן כרתמאטי - וישא צרופים הלקוחים מלכסיקון ההבלים, מבלי שיאמרו דבר, או יוכחו בידי המחבר הנ"ל. גם לכותרות כמו, "הצריכה השיתופית ומצוקת השפע" אפשר להביא את המושג האמריקאי, "באלוני", או בעברית לשמה: נפחות-נבובה.

את האמביציות המאד-החובבניות של ראובן ו/או רוביק ניתן למצוא בצורה מרשימה, בספר אחר, שראה אור בשנה האחרונה (וסוקר במדור זה) בשם הדור השני - הקיבוץ בין השמן לתחרה מטעמים של אנשי מיקצוע (מ. רוזנר - א. אכנת - נ. כהן וא. דויתן) *.

לא ברור, מדוע הוצאות ספרים מכובדות, כשתי ההוצאות שחברו להוצאת ירוק בעיניים הוציאו סכום של לפחות חצי מיליון לירות, למימוש אמביציות משוללות הומור, של עיסוק בהומור הקיבוצי. או הומור כאן בחושי-הומור עיסקי, שנבצר מכותב שורות אלה להביץ, טוב שהאמי ביציות הסוציולוגיות של רוזנטל, אינן עוברות את 143 עמודים, שמכיל סיפורנו השני.

כתבי-עת

מדע הסיפרות

כותב שורות אלה מסתייג מאד מפריחתו של מדע-הסיפרות בחצרה-האחרית של הי סיפרות הישראלית, וממאבקי אלה החיים במדע זה, להשתלט על החצר הקידמית של סיפרותנו.

השאלה אם הסופר קיים ע"מנת לספק חומר מחקרי לחוקר הסיפרות, או למדען הסיפרות, אינה שאלת מה קדם למה: התרגולות לביצה או הביצה לתרגולות. אין ספק, שהסיפרות קודמת למדעי הסיפרות. סופרים כותבים את סיפורתם, ואנשי מדע-הסיפרות משמשים כתעלת הרקה ופיענוח של היצירה לקהל.

הסיפרות - כתביעת למדע הסיפרות מתפלל בין שתי השקפות הייסוד: הסופר רים כותבים למען המבקרים, המבקרים

* בהוצאת ספריית פועלים; 602 עמוי דים (כריכה קשה).

מת כן האלמות, השפע אשר אהבנו / איך נמשיך להיות עכשווי - / כך בעיותן כתבנו... דור דור והסטאלינים שלו, כך מסתבר, ועמוד אחרי זה, בשיר לעזרת גליי מאת צילה סונינו, מקיבוץ כברי, נכתב: "כברי, הגירי לנו כן / את דני רוזולוי לא נית... מרבה שרים / מרבה גם דאנה / מצר, בוכה גלילי / רק דני, היא יועיל לי / נסער יגאל אלון... כברי הגירי לנו כן... ירשב אלון כנחת / כי דני ביצחת..." וכל זאת בפרוץ שנות ה-80? במדור שכותרתו העבודה היא ארנבה ישנם כמה מובאות, שבכוחן להעיר מקב-יהם כמה מוטיקי, תורת הגזע: "הפעם עבדו מהבקרים עד הערבים. היום מחכים בבקרים לעבודת הערבים..." או: "אצלנו אין ערבים פנויים - אהנו שולחים אותם לעבוד בפרדס" ושאר גיחוכים המביאים מחשבה נוגה אודות תהליך הניון המהיר

שעבר בימי, דור הבנים' על התנועה הי-קיבוצית, מכל הורמים. איני יודע מיהו ראוין (רוביק) רוזנטל, המכנה את עצמו באנגלית: R. Rozenthal - Rouvick, ולא ברור לי גם מדוע העניקה הוצאת ספריית פועלים ל'גל, את הזכות להיות 'סוציולוג חובב מאד' המתרגם כותרת נוסח קנת גל ברירת, לעגת התרבות הקיבוצית הקיבוץ בעידן הספק. באשר לאיכויותיו של רוזנטל הוא כותב בהקדמתו: "לסיום, הרבה תודה לדוד הנגבי, לא רק על יוזמתו להוצאת הכפר, אלא על כך שבעידודו התקדמה הכתיבה, התרחבה או גם העמיקה, תוך פרקיזמו קצרי".